

VERGİ PUSULASI

Promosyondur. Para ile satılmaz. Sayı: 4 - Nisan 2023

Şirket Çalışanlarına Sunulan Hisse Edindirme Planlarının Muhasebeleştirilmesi ve Vergilendirilmesi

Ayfer KAYACAN

Vergiye Uyumlu Mükelleflere Vergi İndirimi Müessesesindeki Son Değişiklikler

Oytun YAĞLITEPE - Abdullah YEKELER

Emisyon Primlerinin Sermaye Artırımında İndirim Uygulaması Karşısındaki Durumu

Mesut HURŞİTOĞLU

Travmanın Mali Yansıması: Deprem Vergisi

Ömer ŞENER

2022 Yılı Matrah Artırımı:

Yine Yeni Yeniden Yapılandırma Kanunu

Murat SOFTA

VERGİ PUSULASI

5. YIL

Maliye Denetim Elemanları Derneği 3 Aylık Yayın

YAZI DANIŐMA KURULU

ADI-SOYADI	UNVANI	GÖREV YERİ
Prof. Dr. Abuzer PINAR	Öğretim Üyesi	Ankara Medipol Üniversitesi
Prof. Dr. Murat BATI	Öğretim Üyesi	19 Mayıs Üniversitesi
Prof. Dr. Murat DEMİR	Öğretim Üyesi	Harran Üniversitesi
Dr. Başar SOYDAN	Öğretim Üyesi	Marmara Üniversitesi
Dr. Mehmet KÜÇÜKKAYA	Öğretim Üyesi	Harran Üniversitesi
Turan ULAS	Öğretim Üyesi	Afyon Kocatepe Üniversitesi
Dr. Eyyüp İNCE	Vergi BaşmüfettiŐi (E. Gelirler Kontrolörü)	İstanbul Sektörel-1
Dr. Erdal KOYUNCU	Vergi BaşmüfettiŐi (E. Gelirler Kontrolörü)	İstanbul Sektörel-1
Dr. Gülşen ÖZKAN	Vergi BaşmüfettiŐi (E. Hesap Uzmanı)	Ankara Sektörel-1
Fisun TÜRKMEN	Vergi BaşmüfettiŐi (E. Hesap Uzmanı)	Ankara Sektörel-1
Nazmi KARYAĞDI	E. Baş Hesap Uzmanı	Özel Sektör
Erhan COŐGUN	E.Vergi BaşmüfettiŐi (E. Gelirler Kontrolörü)	Özel Sektör
Hakkı SAYAN	E. Vergi Baş Müfettişi (E. Hesap Uzmanı)	Özel Sektör
Erdal GÜLEÇ	E. Hesap uzmanı	Özel Sektör
Naciye TAŐKESEN	Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
Murat SOFTA	E. Vergi Müfettişi	Özel Sektör
Adile ECEMİŞ GÜLEÇ	Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
Erkan EŐİT	Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
Çiğdem GÜNEŐ AÇIK	Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
Hasan AYZİT	Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
Mikail OKYAY	Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
Ufuk KAYNAR	E. Vergi Müfettişi	Özel Sektör
Fırat DEMİR	Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
Bayram MAVİ	Hazine ve Maliye Müfettişi	TeftiŐ Başkanlığı
Cihad ULUS	Vergi Müfettişi	Ankara Sektörel-1
Ömer ŞENER	Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
Gökhan USLU	Vergi Müfettişi	Ankara Sektörel-1
Adem YALÇIN	Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
Yasin TOPAL	Vergi Müfettişi	Ankara Sektörel-1
Mustafa YILMAZ	Vergi Müfettişi	Ankara Sektörel-1
Hamdi YILDIRIM	Vergi Müfettişi	Ankara Sektörel-1
Faruk ARSLAN	Vergi Müfettişi	Ankara Sektörel-1
Hüseyin SUNGUR	E. Vergi Müfettişi	Özel Sektör
Behiç BARIŞIK	Vergi Müfettişi	Ankara Sektörel-1
Kürşat ÖZTÜRK	E. Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
Yusuf YILDIZ	E. Vergi Müfettişi	Özel Sektör
Sedat KANLI	E. Vergi Müfettişi	Özel Sektör
Salih YILMAZ	Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
Sinan UYGUR	Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
Ümit Çağlar IŐIKOĞLU	Vergi Müfettişi	Ankara Sektörel-1
Ahmet YAVUZ	Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
İkbal BAŞ	Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
Rıdvan ÖNDER	Vergi Müfettişi	Ankara Sektörel-1
Bilal KABASAKAL	Vergi Müfettişi	Ankara Sektörel-1
Emre SEZER	Vergi Müfettişi	Ankara Sektörel-1
Murat MUTLU	E. Vergi Müfettişi	Özel Sektör
İbrahim FATİHOĞLU	Vergi Müfettişi	Ankara Sektörel-1
Sercan KOÇ	Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
Mehmet SUBAŐI	E. Vergi Müfettişi	Özel Sektör
İbrahim Eren ARSLAN	Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
Yusuf KARATAŐ	Vergi Müfettişi	Ankara Sektörel-1
Ferhat ATAKUL	Hazine ve Maliye Müfettişi	TeftiŐ Başkanlığı
Halit İslam EK MEN	Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
Nasuh ERDÖNMEZ	Vergi Müfettişi	İzmir Sektörel-1
Pelin COŐKUN	Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
Harun DOĞAN	E. Vergi Müfettişi	Özel Sektör
Uğur KÜÇÜKKAHYAOĞLU	Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
Kamil SIR	Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
Ramazan EFE	Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
Hasan KAYA	Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
Murat DÖNMEZ	Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
Cevdet KAPLAN	Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
BarıŐ Berk GÜNDOĞMUŐ	Vergi Müfettişi	Ankara Sektörel-1
Haluk AMİL	Vergi Müfettişi	İstanbul Sektörel-1
Mehmet Nazmi TOR	Vergi Müfettişi	Ankara Sektörel-1
Sıbğatullah İMAMOĞLU	Vergi Müfettişi	Ankara Sektörel-1
Alican KARABULUT	Vergi Müfettişi	Ankara Sektörel-1
Naci KAYAKÖZÜ	Vergi Müfettişi	Ankara Sektörel-1
Alican ÖZÜZEYBEK	Vergi Müfettişi	Ankara Sektörel-1

VERGİ PUSULASI

SAYI 4
TARİH NİSAN / 2023

Sahibi	Maliye Denetim Elemanları Derneği Adına Dernek Başkanı Halit İslam EKMEN
Genel Yayın Yönetmeni	Adile ECEMİŞ GÜLEÇ
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü	Ufuk KAYNAR
Dış İlişkiler Koordinatörü ve Reklam Sorumlusu	Mehmet Nazmi TOR
Yayın Kurulu	Şenay OTO Funda ŞAHİN Ayfer KAYACAN Ömer YÜREK Fırat DEMİR Hüseyin PEKMEZCİLER Sinan UYGUR Adem YALÇIN Rıdvan ÖNDER Nasuh ERDÖNMEZ
İstanbul Temsilcisi	Özge İnci HURŞİTOĞLU
Ankara Temsilcisi	Behiç BARIŞIK
İzmir Temsilcisi	Kazım ATİK
Makale Göndermek İçin Dizgi ve Görsel Tasarım Yayın Satış ve Yazışma Adresi	yayin@mded.org Fatma Nur İYİĞÖR Finanskent Mah. Finans Cad. Sarphan Finans Merkezi Sitesi B Blok No:5/B No:333 Ümraniye/İstanbul (212) 909 13 10 yayin@mded.org www.mded.org
Baskı Cilt	Aryan Basım Tanıtım ve Matbaa Hizmetleri San. Tic. Ltd. Şti. - Yüzyıl Mah. Mas-Sit Matbaacılar Sitesi 5. Cadde: No:57-58 Bağcılar/İstanbul - (212) 544 99 06
Yıllık Abone Bedeli	500,00 TL (KDV Dahil)

- Dergimiz 3 AYLIK DERGİ olup, gönderilen makaleler en az 1 tanesi 10 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olan 2 okuma komisyonu üyesi tarafından okunmaktadır.
- Okuma komisyonu tarafından uygun görülen makaleler yayın kurulu kararı ile yayımlanmaktadır. Yazım ve yayın kuralları makalelerden önceki bölümde yer almaktadır.
- Vergi Pusulası Dergisinde yer alan yazı, tablo, şekil veya resimlerin telif hakkı Maliye Denetim Elemanları Derneğine aittir. Bir bölümü veya tamamı Dernek Yönetim Kurulu yazılı izni olmaksızın kopyalanamaz ya da bastırılmaz yazılardan alıntı yapıldığında kaynağın belirtilmesi gerekmektedir.
- Vergi Pusulası Dergisinde yayımlanan yazıların bilimsel ve etik sorumluluğu yazarlara aittir. Bu yazılar Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın veya Vergi Denetim Kurulu'nun görüşü olarak değerlendirilemez

EMİSYON PRİMLERİNİN SERMAYE ARTIRIMINDA İNDİRİM UYGULAMASI KARŞISINDAKİ DURUMU

Mesut HURŞİTOĞLU¹

ÖZET

Kurumlar Vergisi Kanununun² 10/1-ı maddesinde belirtilen sermaye şirketlerinin ilgili hesap dönemi içinde, ticaret siciline tescil edilmiş olan ödenmiş veya çıkarılmış sermaye tutarlarındaki nakdi sermaye artışları veya yeni kurulan sermaye şirketlerinde ödenmiş sermayenin nakit olarak karşılanan kısmı üzerinden TCMB tarafından indirimden yararlanan yıl için en son açıklanan “Bankalarca açılan TL cinsinden ticari kredilere uygulanan ağırlıklı yıllık ortalama faiz oranı” dikkate alınarak, ilgili hesap döneminin sonuna kadar hesaplanan tutarın %50’si kurumlar vergisi matrahının tespitinde kurumlar vergisi beyannamesi üzerinde ayrıca gösterilmek şartıyla, kurum kazancından indirim konusu yapılabilecektir. İlgili sermaye şirketlerinin sermaye artırımlarını emisyon primlerinden karşılaması durumunda bu uygulamadan yararlanıp yararlanmayacağı makalenin konusunu oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sermaye Artırımında İndirim Uygulaması, Emisyon Primi

¹ Vergi Müfettişi, Orcid No: 0000-0003-1057-0712

² 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu (21/06/2006 tarih ve 26205 sayılı Resmi Gazete)

GİRİŞ

27/3/2015 tarih ve 6637 sayılı Kanunun³ 8 inci maddesiyle Kurumlar Vergisi Kanununun (KVK) 10 uncu maddesinin birinci fıkrasına sermaye artırımında indirim düzenlemesi eklenmiştir. KVK'nın 10/1-1 maddesinde yer alan düzenleme uyarınca finans, bankacılık ve sigortacılık sektörlerinde faaliyet gösteren kurumlar ile kamu iktisadi teşebbüsleri dışında kalan sermaye şirketlerinin ilgili hesap dönemi içinde, ticaret siciline tescil edilmiş olan ödenmiş veya çıkarılmış sermaye tutarlarındaki nakdi sermaye artışları veya yeni kurulan sermaye şirketlerinde ödenmiş sermayenin nakit olarak karşılanan kısmına ilgili düzenlemede belirtilen faiz oranı uygulanmak suretiyle ilgili hesap döneminin sonuna kadar hesaplanan tutarın %50'si, kurumlar vergisi matrahının tespitinde kurumlar vergisi beyannamesi üzerinde ayrıca gösterilmek şartıyla, kurum kazancından indirim konusu yapılabilecektir. Her ne kadar KVK'nın 11 inci maddesinde sermaye üzerinden hesaplanan faizlerin kurum kazancının tespitinde gider olarak dikkate alınamayacağı belirtilse de ilgili sermaye şirketlerinin sermaye yapılarını güçlendirmeye teşvik amacıyla, nakdi sermaye artırım tutarları üzerinden belirtilen faiz oranı uygulanmak suretiyle ilgili hesap döneminin sonuna kadar hesaplanan tutarın %50'si kurumlar vergisi beyannamesi üzerinde ayrıca gösterilmek şartıyla kazancın tespitinde indirim olarak dikkate alınabilecektir. Anılan maddede yapılacak indirim tutarının hesaplanmasına, indirim hesabında dikkate alınamayacak sermaye artırımlarına ilişkin hükümlere yer verilmiştir. Konuyla ilgili örnekleri içeren detaylı bilgiler ise (1) seri no.lu

Kurumlar Vergisi Genel Tebliği'nde⁴ (KVGT) yer almaktadır. Bu çalışmanın amacı yapılan sermaye artırımlarının, primli olarak ihraç edilen hisse senetlerinden elde edilen emisyon primlerinden karşılanması durumunda KVK'nın 10/1-1 maddesinde yer alan düzenlemeden faydalanıp faydalanılmayacağı ile ilgili bilgilere yer vermektir.

1. SERMAYE ARTIRIMINDA İNDİRİM UYGULAMASI

Sermaye şirketlerinden finans, bankacılık ve sigortacılık sektörlerinde faaliyet gösterenler ile kamu iktisadi teşebbüsleri dışında kalan kurumlar vergisi mükellefleri ilgili hesap dönemi içinde, ticaret siciline tescil edilmiş olan ödenmiş veya çıkarılmış sermaye tutarlarındaki nakdi sermaye artışları veya yeni kurulan sermaye şirketlerinde ödenmiş sermayenin nakit olarak karşılanan kısmı üzerinden TCMB tarafından indirimden yararlanılan yıl için en son açıklanan bankalarca açılan TL cinsinden ticari kredilere uygulanan ağırlıklı yıllık ortalama faiz oranı dikkate alınarak, ilgili hesap döneminin sonuna kadar hesaplanan tutarın %50'sini, kurumlar vergisi matrahının tespitinde kurumlar vergisi beyannamesi üzerinde ayrıca gösterilmek şartıyla, kurum kazancından indirim konusu yapabilirler.

Düzenlemeden yararlanılmasının en önemli şartı bahsedildiği üzere sermaye artışının nakit olarak karşılanmasıdır. Sermaye artışının veya yeni kurulan sermaye şirketlerinde ödenmiş sermayenin nakit olarak karşılanmayan kısımları için indirim uygulamasından yararlanılması mümkün bulunmamaktadır.

3 6637 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun (07/04/2015 tarih ve 29319 sayılı Resmi Gazete)

4 1 seri No.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği (03/04/2007 tarih ve 26482 sayılı Resmi Gazete)

Öte yandan sermaye artışlarının aşağıda belirtilen biçimde karşılanan kısımları indirim tutarının hesaplamasında dikkate alınmayacaktır.

- Sermaye şirketlerine nakit dışındaki varlık devirlerinden kaynaklanan sermaye artışları,

- Sermaye şirketlerinin birleşme, devir ve bölünme işlemlerine taraf olmalarından kaynaklanan sermaye artışları,

- Bilançoda yer alan öz sermaye kalemlerinin sermayeye eklenmesinden kaynaklanan sermaye artışları,

- Ortaklarca veya KVK'nın 12 nci maddesi kapsamında ortaklarla ilişkili olan kişilerce kredi kullanılmak veya borç alınmak suretiyle gerçekleştirilen sermaye artışları,

- Şirkete nakdi sermaye dışında hisse senedi, tahvil veya bono gibi kıymetlerin konulması suretiyle gerçekleştirilen sermaye artışları,

- Bilanço içi kalemlerin birbiri içinde mahsubu şeklinde gerçekleştirilen sermaye artışları.

Kurum kazancından indirilebilecek tutar ise aşağıdaki şekilde hesaplanacaktır.

Nakdi Sermaye Artışı Tutarı x Ticari Krediler Faiz Oranı x İndirim Oranı x Süre

Bahsedilen hesaplamada "Ticari Krediler Faiz Oranı", indirimden yararlanan yıl için TCMB tarafından en son açıklanan ticari krediler faiz oranıdır.

Hesaplamadaki genel indirim oranı ise KVK 10/1-1 maddesinde belirtildiği üzere %50 olmakla beraber bu oran 26.10.2021

tarihinden itibaren yapılacak nakdi sermaye artışlarına uygulanmak üzere nakdi sermaye artışlarının, yurt dışından getirilen nakitle karşılanan kısmı için %75 olarak uygulanır.

Aşağıdaki durumların varlığı halinde ise sermaye şirketleri bu orana aşağıdaki oranları eklemek suretiyle indirim uygulamasından yararlanabileceklerdir.

- Payları borsada işlem gören halka açık sermaye şirketlerinde indirim oranı, indirimden yararlanan yılın son günü itibarıyla, Merkezi Kayıt Kuruluşu A.Ş. nezdinde borsada işlem görebilir nitelikte pay olarak izlenen payların nominal tutarının ticaret siciline tescil edilmiş olan ödenmiş veya çıkarılmış sermayeye oranı; %50 ve daha az olan şirketler için 25 puan, %50'nin üzerinde olan şirketler için ise 50 puan,

- Nakdi olarak artırılan sermayenin, yatırım teşvik belgeli üretim ve sanayi tesisleri ile bu tesislere ait makine ve teçhizat yatırımlarında ve/veya bu tesislerin inşasına tahsis edilen arsa ve arazi yatırımlarında kullanılması durumunda, yatırım teşvik belgesinde yer alan sabit yatırım tutarı ile sınırlı olmak üzere 25 puan, ilave edilmek suretiyle uygulanacaktır.

İndirim oranı, gelirleri pasif yoğunlukta olan sermaye şirketleri, aktif toplamının belli bir oranı menkul kıymetlerden oluşan sermaye şirketleri ve artırılan nakdi sermaye tutarını belirli yerlerde kullanan sermaye şirketleri için sınırlandırılmıştır. Bu hususlar aşağıdaki gibidir.

- Gelirlerinin %25 veya fazlası şirket faaliyeti ile orantılı sermaye, organizasyon ve personel istihdamı suretiyle yürütülen ticarî, ziraî veya serbest meslek faaliyeti dışındaki faiz, kâr payı, kira, lisans ücreti,

menkul kıymet satış geliri gibi pasif nitelikli gelirlerden oluşan sermaye şirketleri için indirim oranı %0 olarak uygulanacaktır.

- Aktif toplamının %50 veya daha fazlası bağlı menkul kıymetler, bağlı ortaklıklar ve iştirak paylarından oluşan sermaye şirketleri için indirilebilecek tutarın hesaplanmasında indirim oranı %0 olarak uygulanacaktır.

- Artırılan nakdi sermayenin başka şirketlere sermaye olarak konulan veya kredi olarak kullandırılan kısmına tekabül eden tutarla sınırlı olmak üzere indirilebilecek tutarın hesaplanmasında indirim oranı %0 olarak uygulanacaktır.

- Arsa ve arazi yatırımı yapan sermaye şirketlerinde arsa ve arazi yatırımına tekabül eden tutarla sınırlı olmak üzere indirilebilecek tutarın hesaplanmasında indirim oranı %0 olarak uygulanacaktır.

Ayrıca 9/3/2015 tarihinden Kurumlar Vergisi Kanununun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (ı) bendinin yürürlüğe girdiği 1/7/2015 tarihine kadar olan dönemde, sermaye azaltımına gidilmiş olması halinde, azaltılan sermaye tutarına tekabül eden miktarla sınırlı olmak üzere indirilebilecek tutarın hesaplanmasında da indirim oranı %0 olarak uygulanacaktır.

İndirim uygulamasında, artırılan sermayenin hesap dönemi içerisinde ortaklarca nakit olarak ödendiği (Nakden taahhüt edilen sermayenin, sermaye artırımına ilişkin kararın ticaret siciline tescil edildiği tarihten önce şirketin banka hesabına yatırılan kısmı için tescil tarihinin içinde bulunduğu) ay kesri tam ay sayılmak suretiyle, yılın kalan süresi için kıst dönem esasına göre indirim tutarı hesaplanacaktır.

Sermaye şirketleri, yetkili organlarının kısmen veya tamamen nakdi sermaye artışına ilişkin kararının ticaret siciline tescil edildiği hesap döneminden itibaren, bu indirim uygulamasından yararlanmaya başlayabileceklerdir.

İndirim hesaplamasına konu edilebilecek sermaye artışı tutarı, artırılan sermayenin ortaklarca şirketin banka hesabına nakit olarak fiilen yatırılan kısmı ile sınırlı olup taahhüt edilen sermayenin, ortaklar tarafından nakit olarak şirketin banka hesabına fiilen yatırılmayan kısmı indirim tutarının hesaplanmasında dikkate alınmayacaktır.

Nakden taahhüt edilen sermayenin;

- Sermaye artırımına ilişkin kararın ticaret siciline tescil edildiği tarihten önce şirketin banka hesabına yatırılan kısmı için tescil tarihi,

- Tescil tarihinden sonra şirketin banka hesabına yatırılan tutarlar için ise şirketin banka hesabına yatırılma tarihi, esas alınarak bu indirimden yararlanılabilecektir.

Sermaye artırımında indirim uygulaması, 5/7/2022 tarihinden itibaren yapılacak sermaye artırımları için sermaye artırımına ilişkin kararın veya ilk kuruluş aşamasında ana sözleşmenin tescil edildiği hesap dönemi dahil olmak üzere beş hesap dönemi için ayrı ayrı uygulanacaktır.

Sonraki dönemlerde sermaye azaltımı yapılması hâlinde nakdi sermaye artışının azaltılan sermaye tutarı kadarlık kısmı indirim hesaplamasında dikkate alınmayacaktır.

Öte yandan, sermaye azaltımı yapıldıktan sonra izleyen dönemlerde sermaye artırımına

gidilmesi halinde ise şartların taşınması kaydıyla, artırılan bu sermaye tutarı için sermaye artırımının yapıldığı döneme bağlı olarak maddede öngörülen süre dâhilinde indirim uygulamasından yararlanılabilecektir.

5/7/2022 tarihinden önce sermaye artırımını yapan veya ilk defa kurulan şirketler ise söz konusu indirimden 2022 hesap dönemi dâhil olmak üzere beş hesap dönemi için ayrı ayrı yararlanmaya devam edebileceklerdir. Örneğin, (X) A.Ş. sermayesinin nakdi olarak 10.000.000 TL artırılmasına ilişkin 1/9/2015 tarihli genel kurul kararı 22/9/2015 tarihinde ticaret siciline tescil ettirilmiş ve sermaye taahhüdünün tamamı ortaklarca bu ay içinde şirketin banka hesabına yatırılmış olsun. Şirket 2015 hesap döneminde 4 aylık süre için indirimden yararlanacak ve şartları sağlamaya devam ettiği sürece 2022 hesap dönemi dâhil olmak üzere beş hesap dönemi daha (2026 hesap dönemi sonuna kadar) anılan indirimden ayrı ayrı yararlanmaya devam edebilecektir.

Öte yandan, mükelleflerce nakdi sermaye artışının yapıldığı hesap dönemi dâhil beş hesap dönemi boyunca kazancın yetersizliği nedeniyle yararlanılamayan söz konusu indirim tutarı, herhangi bir süre sınırlaması olmaksızın ve endekslemeye tabi tutulmaksızın sonraki dönemlerde indirim konusu yapılabilecektir. Örneğin, 2023 hesap döneminde nakdi sermaye artışı gerçekleştirmiş olan (Y) A.Ş. bu indirim uygulaması nedeniyle 2027 hesap dönemi sonuna kadar ilgili yıllar itibarıyla toplamda 1.000.000 TL indirim tutarı hesaplamış ancak kazanç yetersizliği nedeniyle bu tutarın sadece 800.000 TL'sini indirim konusu yapabilmıştır. (Y) A.Ş.'nin kazanç yetersizliği nedeniyle

2027 hesap dönemi sonuna kadar kurum kazancından indiremediği 200.000 TL'lik indirim tutarı, izleyen dönemlerde kazancın bulunması halinde, herhangi bir endekslemeye tabi tutulmaksızın ilgili dönem matrahının tespitinde indirim konusu yapılabilecektir.

Bu indirimden yararlanan sermaye şirketlerinin daha sonra sermaye azaltımı yapmaları halinde, nakdi sermaye artışının azaltılan sermaye tutarı kadarlık kısmı için sermaye azaltımına ilişkin kararın ticaret siciline tescil edildiği ayı izleyen aydan itibaren bu indirimden yararlanmaları mümkün bulunmamaktadır.

Öte yandan, nakdi sermaye artışı yapılmadan önce sermaye şirketlerinin sermaye azaltımına gitmiş olmaları halinde, bu indirimin hesaplanmasında azaltılan sermaye tutarı kadarlık kısım dikkate alınmayacaktır.

2. ANONİM ŞİRKETLERDE SERMAYE ARTIRIMI

Türk Ticaret Kanunu⁵ (TTK) hükümleri uyarınca anonim şirketlerde sermaye artırımını; sermaye taahhüdü yoluyla sermaye artırımını, iç kaynaklardan sermaye artırımını ve şarta bağlı sermaye artırımını olmak üzere üç farklı şekilde yapılabilmektedir.⁶

Sermaye taahhüdü yoluyla sermaye artırımını esas sermaye sisteminde özel bir esas sözleşme değişikliği niteliğinde iken kayıtlı sermaye sisteminde sermaye taahhüdü yoluyla sermaye artırımının hukuki niteliği hakkında kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Bir görüşe göre bu işlem bir yönetim kurulu işlemidir. Diğer bir görüşe göre ise aynı esas

5 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (14/02/2011 tarih ve 27846 sayılı Resmî Gazete)

6 Özlem Arabacı, "Anonim Şirketlerde Sermaye, Sermaye Artırımı Sistemleri İle Yöntemleri Hakkında Genel Bilgi ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunuyla Konuya İlişkin Getirilen Temel Yenilikler", Gümrük ve Ticaret Dergisi, Sayı 1, 2013, s. 61

sermaye sisteminde olduğu gibi bu işlem de esas sözleşme değişikliği niteliğindedir.⁷

Anonim şirketlerde iç kaynaklardan sermaye artırımına ilişkin düzenlemelerin yer aldığı TTK'nın 462. maddesi uyarınca, yedek akçeler ile kanuni akçelerin serbestçe kullanılabilen kısımları ile fonlardan mevzuatın bilançoya ve sermayeye eklenmesine izin verilenler sermayeye dönüştürülebilir. Ancak bahsedilen kalemlerin esas sözleşme veya genel kurul kararıyla ayrılmış olması ve belli bir amaca özgülenmemiş olması gerekmektedir. Ayrıca sermaye artırımının iç kaynaklardan karşılanan kısmının gerçekten şirkette var olduğu onaylanmış yıllık bilanço ve yönetim kurulunun vereceği açık ve yazılı bir beyanla doğrulanır. Fakat bilanço tarihinin üzerinden altı aydan fazla zaman geçmişse yeni bir bilanço çıkarılması ve bunun yönetim kurulu tarafından onaylanması şarttır. Bilançoda yukarıda bahsedilen fonların bulunması halinde bu fonlar sermayeye dönüştürülmeden sermaye taahhüdü yoluyla sermaye artırımına gidilemez. Hem bu fonların sermayeye dönüştürülmesi hem de aynı zamanda ve aynı oranda sermayenin taahhüt edilmesi yoluyla sermaye artırılabilir. Sermaye artırımını genel kurul veya yönetim kurulu kararının ve esas sözleşmenin ilgili maddelerinin değiştirilmiş halinin tescili ile kesinleşir.

Şarta bağlı sermaye artırımıyla ilgili ilke TTK'nın 463. maddesinde açıklanmıştır. İlgili madde uyarınca genel kurul, yeni çıkarılan tahviller veya benzeri borçlanma araçları nedeniyle, şirketten veya topluluk şirketlerinden alacaklı olanlara veya çalışanlara, esas sözleşmede değiştirme veya alım haklarını kullanmak yoluyla yeni payları

edinme hakkı sağlamak suretiyle sermayenin şarta bağlı artırılmasına karar verebilir. Sermaye, bu hakkın kullanıldığı ve sermaye borcu takas veya ödeme yoluyla yerine getirildiği anda ve ölçüde kendiliğinden artar.

Şarta bağlı sermaye artırımını, ihtiyaç duyulan sermayenin daha hızlı ve kolay şekilde edinilmesi amacıyla geliştirilmiş bir yöntem olmakla beraber mevcut hisse senediyle değiştirilebilir tahvil sahiplerinin ne kadarının bu haklarını kullanacağı önceden bilinmediğinden alınan sermaye artırım kararının oranı ve miktarı belli olmamaktadır.⁸

3.SERMAYE ARTIRIMININ EMİSYON PRİMLERİNDEN KARŞILANMASI HALİNDE SERMAYE ARTIRIMINDA İNDİRİM UYGULAMASI

TTK'nın 347. maddesi uyarınca anonim şirketler itibari değerinin altında pay çıkaramazlar. Paylarını itibari değerinden yüksek bir bedelle çıkarabilmek içinse esas sözleşmelerinde buna ilişkin hüküm veya genel kurul kararı bulunması gerekmektedir.

Belirtilen madde hükmünden anlaşılacağı üzere anonim şirketler itibari değerinin altında pay ihraç edemeyecekken, esas sözleşmelerinde hüküm veya genel kurul kararı bulunması halinde itibari değerinin üzerinde pay ihraç edebileceklerdir. Payların itibari değerini aşan bu kısma literatürde *agio* veya *emisyon primi* denilmektedir.

Emisyon primlerine ilişkin TTK'da yer alan bir diğer düzenleme ise ilgili kanunun 519. maddesinde yer almaktadır. Genel kanuni yedek akçelere ilişkin düzenlemelerin

7 İsmail Cem Soykan, "Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Ortaklıklarda Sermaye Taahhüdü Yoluyla Sermaye Artırımı", (Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2018), s.23-25

8 Özlem Arabacı, s. 62-63

yer aldığı maddede yeni payların çıkarılması dolayısıyla sağlanan primin, çıkarılma giderleri, itfa karşılıkları ve hayır amaçlı ödemeler için kullanılmamış bulunan kısmının genel kanuni yedek akçeye ekleneceği belirtilmiştir. Aynı maddede genel kanuni yedek akçenin sermayenin veya çıkarılmış sermayenin yarısını aşmadığı takdirde sadece zararların kapatılmasına, işlerin iyi gitmediği zamanlarda işletmeyi devam ettirmeye veya işsizliğin önüne geçmeye ve sonuçlarını hafifletmeye elverişli önlemler alınması için kullanılabilmesi hükmedilmiştir.

Yukarıdaki madde hükümlerinden anlaşılacağı üzere sağlanan emisyon primlerinin çıkarılma giderleri, itfa karşılıkları ve hayır amaçlı ödemeler için kullanılabilmesi, bu tutarlar için kullanılan emisyon primlerinden artakalan prim tutarlarının ise genel kanuni yedek akçeye ekleneceği, genel kanuni yedeklerin ise sermayenin yarısını aşmadığı durumda sadece zararların kapatılmasına, işlerin iyi gitmediği zamanlarda işletmeyi devam ettirmeye veya işsizliğin önüne geçmeye ve sonuçlarını hafifletmeye elverişli önlemler alınmasında kullanılabilmesi belirtilmiştir. TTK'nın 462. maddesinde ise önceki bölümde bahsedildiği üzere yedek akçeler ile kanuni akçelerin serbestçe kullanılabilen kısımlarının sermayeye eklenebileceği belirtilmiştir. Buna göre anonim şirketler emisyon primlerinin ilgili kısımlarını sermayelerine ekleyebileceklerdir. Yapılan sermaye artırımlarının emisyon primlerinden karşılanması durumunda KVK'nın 10/1-ı maddesinde belirtilen sermaye artırımında indirim uygulamasından yararlanıp yararlanmayacağı hususu ise tartışılan bir konudur. Çünkü KVG'T'de düzenlemenin sermaye şirketlerinin sermaye

yapılarının güçlendirilmesi amacıyla getirildiği belirtilirken, KVK'nın 10/1-ı maddesinde bilançoda yer alan öz sermaye kalemlerinin sermayeye eklenmesinden kaynaklanan sermaye artışlarının indirim tutarının hesaplamasında dikkate alınamayacağına hükmedilmiştir. Öz sermaye kavramı ise Vergi Usul Kanununun⁹ 192. maddesinde açıklandığı üzere işletmelerin bilançolarındaki aktif toplamı ile borçları arasındaki fark olup, ihtiyatlar ve kar ayrı gösterilseler dahi öz sermayenin cüzileri sayılırlar. Emisyon primleri de anlaşılacağı üzere öz sermayenin cüzi sayıldığından bir öz sermaye kalemidir ve tek düzen hesap planında "5 ÖZKAYNAKLAR" hesap sınıfının içinde yer alan "52 SERMAYE YEDEKLERİ" hesap grubunun "520 HİSSE SENEDİ İHRAÇ PRİMLERİ" hesabının alacağında takip edilmektedirler. Bu hesapta yer alan tutarların sermayeye ilavesi veya başka bir amaçla kullanılması durumunda ise hesaba borç kaydı yapılmaktadır. Belirtilen hüküm ve açıklamalardan anlaşılacağı üzere emisyon primlerinin sermayeye ilavesi bir öz sermaye kaleminin bir diğer öz sermaye kalemine ilavesidir ve bu şekilde yapılan sermaye artırımını tutarı KVK'nın 10/1-ı maddesi kapsamında sermaye artırımında faiz indirimi hesaplamasında dikkate alınamayacaktır. Konuyla ilgili İdare tarafından verilen 26.10.2022 tarih ve 62030549-125[10-2021]-1239258¹⁰ sayılı özalgıda de emisyon primlerinin, sermayeye ilave edilmesi durumunda sermayeye eklenmesi işlemi, bilançoda yer alan öz sermaye kalemlerinin sermayeye eklenmesi mahiyetinde olduğundan, söz konusu artış nedeniyle nakdi sermaye artışı indiriminden faydalanılamayacağı belirtilmiştir.

9 213 sayılı Vergi Usul Kanunu (12/01/1961 tarih ve 10705 sayılı Resmi Gazete)

10 İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığınca verilen 26.10.2022 tarih ve 62030549-125[10-2021]-1239258 sayılı özalgı

Bilançosunda emisyon primi bulunan sermaye şirketleri, bu tutarları ortaklarına dağıtıp sonrasında nakdi sermaye artışında bulunulduğu durumda KVK'nın 10/1-ı maddesinde yer alan indirimden yararlanma durumunun da açıklanması gerektiği düşünülmektedir. TTK kapsamında emisyon primlerinin kar payı olarak dağıtılması hususu tartışmalı bir konuyken, vergi mevzuatı açısından ortaklara dağıtılan emisyon primleri kar payı olarak değerlendirilmelidir. Hal böyle olunca sermaye şirketleri tarafından bu dağıtımdan sonra yapılan nakdi sermaye artışlarının KVK'nın 10/1-ı maddesinde belirtilen indirim tutarının hesaplanmasında dikkate alınıp alınmayacağı hususu önem arz etmektedir. Her ne kadar emisyon primlerinin dağıtılmasını konu almasa da İdare tarafından verilen 09.05.2017 tarih ve 93767041-125[10-2016/1]-15256¹¹ sayılı özelgede kar dağıtımından sonra yapılan sermaye artırımının indirimden yararlanılamayacağı sorulmuş, İdare tarafından verilen cevapta bilançoda yer alan öz sermaye kalemlerinin sermayeye eklenmesi suretiyle gerçekleştirilen nakdi sermaye artırımları dolayısıyla KVK'nın 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (1) bendinde düzenlenen indirim uygulamasından faydalanılmasının mümkün olmadığı, şirket karının önce ortaklara dağıtılıp daha sonra da tekrar şirkete sermaye olarak konulması işlemi dolayısıyla dağıtılan bu kar payı tutarıyla sınırlı olmak üzere bu indirim uygulamasından yararlanılmasının mümkün olmadığı belirtilmiştir.

Emisyon primleri şirket karları gibi değerlendirilmese de ortaklara dağıtıldıkları takdirde vergi mevzuatı açısından dağıtılmış kar payı olarak değerlendirilmelidir ve bu dağıtımdan sonra yapılan sermaye artışları da

dağıtılan emisyon primleri ile sınırlı olmak üzere nakdi sermaye artışı indiriminden faydalanamayacaktır.

Konuyla ilgili örneklere aşağıda yer verilmiştir.

Örnek: X A.Ş.'nin sermayesi 10.000.000-TL'dir. Şirket yeni yatırım yapmak amacıyla sermayesini 2.000.000-TL artırmaya karar vererek yasal prosedürleri yerine getirmiştir. İtibari değeri 1-TL olan 2.000.000 adet hisse senedi borsada tanesi 1,5-TL'den satılmıştır. Şirketin yaptığı kayıtlar aşağıda yer almaktadır.

-----/-----

501 ÖDENMEMİŞ SERMAYE	2.000.000
500 SERMAYE	2.000.000

-----/-----

102 BANKALAR	3.000.000
501 ÖDENMEMİŞ SERMAYE	2.000.000
520 HİSSE SENEDİ İHRAÇ	1.000.000
PRİMLERİ	

-----/-----

- Şirket daha sonra hisse senedi ihraç primlerini sermayeye eklemeye karar vermiştir. Yapılan muhasebe kayıtları aşağıdaki gibidir.

-----/-----

501 ÖDENMEMİŞ SERMAYE	1.000.000
500 SERMAYE	1.000.000

¹¹ Kocaeli Vergi Dairesi Başkanlığınca verilen 09.05.2017 tarih ve 93767041-125[10-2016/1]-15256 sayılı özelge

-----/-----	
520 HİSSE SENEDİ İHRAÇ	1.000.000
PRİMLERİ	
501 ÖDENMEMİŞ SERMAYE	1.000.000
-----/-----	

Şirketin KVK -1/10ı maddesi kapsamında sermaye artırımında faiz indirimi tutarını hesaplarken dikkate alabileceği nakdi sermaye artış tutarı 2.000.000-TL olup, 1.000.000-TL'nin indirim hesabında dikkate alınması mümkün bulunmamaktadır.

Örnek: Y A.Ş., X A.Ş.'nin %100'ine sahiptir. 02.03.2019 tarihinde X A.Ş. bilançosunda yer alan emisyon primlerini ortağına dağıtma kararı almış, dağıtım 01.04.2019 tarihinde gerçekleştirilmiş ve aşağıdaki kayıtlar yapılmıştır.

-----02.03.2019-----	
520 HİSSE SENEDİ İHRAÇ	1.000.000
PRİMLERİ	
331 ORTAKLARA BORÇLAR	1.000.000

-----01.04.2019-----	
331 ORTAKLARA BORÇLAR	1.000.000
102 BANKALAR	1.000.000
-----/-----	

X A.Ş. 10.10.2019 tarihinde aldığı yatırım kararı dolayısıyla sermayesini 3.000.000-TL artırmaya karar vermiş, sermaye artırımını

25.10.2019 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Yapılan muhasebe kayıtları aşağıdaki gibidir.

-----10.10.2019-----	
501 ÖDENMEMİŞ SERMAYE	3.000.000
500 SERMAYE	3.000.000
-----/-----	
102 BANKALAR	3.000.000
501 ÖDENMEMİŞ SERMAYE	3.000.000
-----/-----	

Yukardaki örnekte X A.Ş. sermayesini her ne kadar 3.000.000-TL artırsa da, KVK'nın 10/1-ı maddesi kapsamında indirim hesabında dikkate alınabilecek tutar 2.000.000-TL'dir.

SONUÇ

Sermaye şirketlerinin sermaye yapılarını güçlendirmeye teşvik amacıyla getirilen sermaye artırımında indirim uygulaması 2015 yılından beri vergi mevzuatımızda yer almaktadır. Düzenlemeden yararlanmak isteyen sermaye şirketlerinden kanun maddesinde belirtilenler, indirim hesabını artırılan sermayelerinin nakit olarak karşılanan kısımları üzerinden yapacaklardır. Emisyon primlerinin de sermaye artırımında kullanılması durumunda artırımın bu tutarlardan karşılanan kısımları indirim hesabında dikkate alınamayacaktır. Artışın emisyon primlerinden sağlanması sermaye şirketlerinin sermaye yapılarını güçlendirse de KVK'nın 10/1-ı maddesinde belirtildiği üzere bilançoda yer alan öz sermaye kalemlerinin sermayeye eklenmesinden kaynaklanan sermaye artışları indirim tutarının hesaplamasında dikkate alınmayacaktır.

Çalışmanın amacı, emisyon primlerinin sermaye artırımında indirim uygulaması karşısındaki durumunun araştırılması olmakla birlikte düzenlemenin ilk çıktığı günden beri özellikle yüksek faiz dönemlerinde sermaye şirketlerinin agresif vergi planlamalarına imkan sağlaması, düzenlemeden yararlanma sürelerine 2022 yılında yapılan değişikliklerle sınırlama getirilmesi, İdare tarafından konuyla ilgili verilen özelge içeriklerinin belli alanlarda yoğunlaşması, uygulamanın sağlıklı biçimde çalışmadığına işaret etmektedir. Konuyla ilgili değerlendirmelerin daha sağlıklı yapılabilmesi adına İdare tarafından düzenlemenin getirilme amacına ulaşp ulaşmadığı ve ekonomik birimlere ne gibi katkılar sağladığıyla ilgili istatistiki bilgilerin paylaşılması araştırmacılar için faydalı olacaktır. Ayrıca, uygulamanın amacından hareketle “sermaye şirketlerinin sermayelerini güçlendirme”den ne anlaşılması gerektiği, sermaye gücünün nasıl tespit edileceği, sermayesi zaten güçlü şirketlerin bu uygulamadan yararlanmaması gerektiğiyle ilgili düzenlemelerin ivedi biçimde kanun ve tebliğ düzenlemelerine eklenmesi gerektiği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

Arabacı, Özlem “Anonim Şirketlerde Sermaye, Sermaye Artırımı Sistemleri İle Yöntemleri Hakkında Genel Bilgi ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunuyla Konuya İlişkin Getirilen Temel Yenilikler”, **Gümrük ve Ticaret Dergisi**, Sayı 1, 2013

Soykan, İsmail Cem “Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Ortaklıklarda Sermaye Taahhüdü Yoluyla Sermaye Artırımı” , **Yayınlanmamış Doktora Tezi**, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2018

213 sayılı Vergi Usul Kanunu

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu

6637 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun

1 seri No.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği

İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığınca verilen 26.10.2022 tarih ve -10]125-62030549 1239258-[2021 sayılı özelge

Kocaeli Vergi Dairesi Başkanlığınca verilen 09.05.2017 tarih ve 93767041-125[10-2016/1]-15256 sayılı özelge